

УДК 371.132: 355.23(477)

Олександр ГНИДЮК,
кандидат педагогічних наук,
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Б. Хмельницького, м. Хмельницький

РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ПЕРЕВІРКИ ПРОГРАМИ ТА ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ДО ФІЗИЧНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ

У статті проаналізовано результати експериментальної перевірки програми та педагогічних умов підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до фізичного самовдосконалення, розкрито методичні рекомендації з формування у курсантів цієї важливої професійно особистісної властивості.

Ключові слова: *готовність до фізичного самовдосконалення, умови, рекомендації, офіцери-прикордонники, програма.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. У наш час значення фізичної підготовки для персоналу Державної прикордонної служби полягає в тому, що вона є основою високої працездатності, підвищує стійкість організму до впливу несприятливих факторів оперативно-службової діяльності, дозволяє знижувати захворюваність, сприяє професійному довголіттю кадрового складу. Сьогодні належна фізична підготовка прикордонників, їх готовність до фізичного самовдосконалення забезпечує суттєве підвищення ефективності виконання завдань з охорони державного кордону.

Фізичний розвиток майбутніх офіцерів-прикордонників впливає на формування у них соціально значущих якостей (упевненість у своїх

© Гнидюк О.

силах, рішучість, наполегливість і завзятість у досягненні поставленої мети, витримка й самовладання, функціональна працездатність, сміливість), на професійно значущі вміння і якості (здатність діяти в екстремальній обстановці, здатність приймати рішення в складній обстановці й відповідати за них, уміння аналізувати й прогнозувати бойову обстановку), сприяє успішній адаптації до служби, мобілізації психічних ресурсів, стійкості організму до несприятливих впливів навколишнього середовища та ін.

При належній організації педагогічного процесу в правоохоронному навчальному закладі фізичний розвиток та готовність до фізичного самовдосконалення є важливим фактором підвищення ефективності навчання та професійного становлення майбутніх офіцерів-прикордонників. Саме тому важливо на сьогодні створити умови, які б забезпечували формування у майбутніх офіцерів-прикордонників звички бути фізично активними протягом усього життя, тобто мати високий рівень готовності до фізичного самовдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. На сьогодні дослідження з проблем фізичної підготовки та формування готовності до фізичного самовдосконалення можна поділити на кілька груп. Насамперед це роботи, в яких визначено основні засади національної системи фізичної підготовки (Г. Ващенко, І. Боберський, Е. Жарський, В. Сухомлинський, О. Тисовський та ін.). Важливе значення мають також праці, в яких досліджується історичний аспект організації фізичної підготовки в Україні (О. Вацеба, А. Окопний, Є. Приступа, Я. Тимчак, Б. Трофим'як, А. Цюсь та ін.). Серед російських вчених слід назвати П. Лесгафта, М. Драгомирова, Е. Зеліксона, А. Булатова, В. Видріна, П. Зайончковського та ін.

Питання подальшого вдосконалення спеціальної фізичної підготовки в Збройних силах України та правоохоронних органах розглядають у своїх наукових працях І. Закорко, О. Зарічанський, Л. Ішичкіна, О. Старчук, О. Шелепа Г. Яворська та ін., у Російській Федерації – Ю. Волненко, Д. Єфімов, В. Собіна, Є. Матвеев, А. Саракул та ін. Про важливість фізичної підготовки безпосередньо офіцерів-прикор-

донників ведуть мову такі вчені, як В. Антонєць, О. Балашов, О. Діденко, Д. Іщенко, А. Неділько, В. Райко, О. Фігура та ін.

Серед зарубіжних досліджень слід назвати також праці вчених щодо різних аспектів удосконалення фізичної підготовки. Це насамперед дослідження А. Віла, П. Дейла, Е. Хофе, С. Мерфі, Н.-Д. Моррісона, Дж. Паркера, К. Тауела, Л. Рояла та ін. Учені досліджують особливості фізичної підготовки військових фахівців, пропонують комплекс рекомендацій для фізичного самовдосконалення військовослужбовців, подаючи послідовність виконання фізичних вправ. Автори пропонують під час тренування брати до уваги генетичні, фізіологічні, духовні й психологічні особливості людини, звертати увагу на періодичність занять, дієту. Загалом у їхніх працях представлено сучасні методи фізичної підготовки офіцерів.

Проте незважаючи на це слід зазначити, що спеціалізованих робіт щодо підготовки офіцерів-прикордонників до фізичного самовдосконалення, умов належної організації навчально-виховного процесу у вищих військових навчальних закладах у цьому аспекті на сьогодні немає. З огляду на це нагальною є розробка програми та педагогічних умов формування у майбутніх офіцерів-прикордонників готовності до фізичного самовдосконалення як важливої складової їхньої підготовки до професійної діяльності з охорони державного кордону.

Метою статті є характеристика результатів експериментальної перевірки програми та педагогічних умов підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до фізичного самовдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зміст й структура готовності майбутніх офіцерів-прикордонників визначається особливостями їх професійної діяльності та вимогами керівних документів щодо їх фізичної підготовленості. У наш час офіцер-прикордонник повинен володіти необхідним обсягом прикладних рухових навичок, фізичних та психологічних якостей, повинен бути здатним переносити великі фізичні навантаження без зниження професійної працездатності в умовах повсякденної діяльності з охорони державного кордону, а за необхідності, й при відбитті терористичної атаки чи веденні сучасного бою. Окрім цього, офіцер-прикордонник повинен знати теоре-

тичні основи фізичної підготовки, володіти методичними навичками навчання підлеглих і виховання у персоналу постійного прагнення до систематичних занять фізичними вправами, здорового способу життя, а також прийомів та дій з фізичного самовдосконалення.

З урахуванням сутності поняття “діяльність” і “готовність до самовдосконалення”, поглядів педагогів і психологів на готовність до діяльності як єдність мотиваційних, пізнавальних, операційних та емоційно-вольових компонентів, готовність офіцера-прикордонника до фізичного самовдосконалення можна визначити як професійно важливу особистісну властивість, що охоплює переконаність в соціальній і особистій значущості фізичного самовдосконалення, знання стратегії, технології, методів та засобів фізичного самовдосконалення, особистісні якості та уміння, необхідні для постійного та цілеспрямованого самостійного підвищення рівня фізичної підготовленості, для усвідомленої, цілеспрямованої й систематичної побудови стратегії фізичного особистісного росту в процесі професійної діяльності.

Стрижневим компонентом готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до фізичного самовдосконалення (М. Дяченко, Л. Кандибович, О. Сафін та ін. [3; 5]) є мотиваційно-особистісний компонент. Саме в мотиваційній сфері відображаються найбільш значущі характеристики готовності до фізичного самовдосконалення, які стосуються розуміння прикордонником своїх фізичних можливостей та визначення необхідності їх удосконалення, що виявляється в інтересі до фізичного самовдосконалення, прагненні досягти успіху. Цей компонент виражає ціннісне усвідомлене ставлення майбутнього офіцера-прикордонника до необхідності та умов фізичного самовдосконалення; охоплює сформовані особистісні якості, зокрема наполегливість, цілеспрямованість, витривалість та ін., його намагання актуалізувати та забезпечити необхідні умови для фізичного самовдосконалення в заданому режимі і досягти необхідних результатів.

У свою чергу пізнавально-інформаційний компонент готовності до фізичного самовдосконалення охоплює відповідні психолого-педагогічні, предметні й спеціальні знання. Зокрема психолого-педагогічні знання – це відомості із загальної та вікової психології людини,

основи управління педагогічними системами та ін. Спеціальні знання стосуються інформації про особливості фізичного самовдосконалення, основні стратегії, технології, засоби та форми роботи.

Загалом йдеться про те, що офіцер-прикордонник повинен знати:

1) зміст фізичної підготовки та фізичного самовдосконалення, їх форми та засоби, методику розвитку фізичних та спеціальних якостей, а також військово-прикладних рухомих навичок;

2) порядок та вимоги щодо організації та проведення всіх форм фізичної підготовки у підрозділах ДПСУ та основні напрямки роботи з фізичного самовдосконалення;

3) систему перевірки та оцінки фізичної підготовки підрозділів та органів охорони державного кордону України, а також сформованості готовності до фізичного самовдосконалення;

4) вимоги особистої та громадської гігієни, самоконтроль у процесі фізичної підготовки та фізичного самовдосконалення.

Необхідність виокремлення ще одного компонента фізичного самовдосконалення – операційно-діяльнісного – підтверджене дослідженнями К. Абульхановой-Славської, Б. Ананьева, Е. Климова, А. Маркової та інших які зауважують, що для здійснення професійного самовдосконалення необхідні не тільки бажання, певні якості особистості, але й уміння професійного фізичного самовдосконалення. У нашому випадку операційно-діяльнісний компонент готовності до фізичного самовдосконалення охоплює комплекс умінь, необхідних для фізичного самовдосконалення. Це, насамперед, уміння визначати життєві цінності й досягати конкретних практичних результатів у фізичному самовдосконаленні; уміння розрізняти цілі-результати й проміжні цілі-засоби; уміння усвідомлювати й співвідносити свої можливості із соціальними вимогами; уміння самостійно формувати і розвивати необхідні професійно-фізичні якості. Сформованість компонента свідчить також про володіння уміннями самоаналізу, проблематизації, оцінки та ін., уміння зіставляти нормативні вимоги до фахівця з особистими, коректувати якості, значимі для фізичного самовдосконалення.

З урахуванням даних аналізу психолого-педагогічної літератури та компонентного складу готовності майбутніх офіцерів-прикордон-

ників до фізичного самовдосконалення ми визначили три критерії сформованості цієї професійно важливої властивості, зокрема *особистісний*, що характеризує мотивацію курсантів до фізичного самовдосконалення та відповідні особистісні якості, необхідні для фізичного самовдосконалення; когнітивний, що відображає загальну обізнаність майбутнього офіцера-прикордонника з питань фізичного самовдосконалення, та діяльнісний, що стосується умінь майбутнього офіцера-прикордонника у сфері фізичного самовдосконалення.

Визначення діагностичного апарату дозволило у травні – червні 2012 р. провести констатувальний етап експерименту першого порядку. У ньому взяли участь 86 курсантів 4-го курсу факультету правоохоронної та оперативно-розшукової діяльності (напряму підготовки “Оперативно-розшукова діяльність і право”) та факультету охорони та захисту державного кордону (напряму підготовки “Охорона та захист державного кордону”).

Результати констатувального етапу, отримані за допомогою спостереження, опитування, анкетування, бесід із курсантами й викладачами, дозволили зробити висновок, що загалом оптимальний рівень готовності фізичного самовдосконалення характерний лише для 12 (13,95 %) курсантів. Переважна більшість курсантів знаходиться на середньому (36,04 %), допустимому (29,06 %) та низькому (20,93 %) рівнях. Виявлено, також, що за традиційної організації навчального процесу досягти сформованості у майбутніх офіцерів-прикордонників необхідного рівня готовності до фізичного самовдосконалення досить складно. Такий стан підтвердив необхідність пошуку та обґрунтування педагогічних умов формування у майбутніх офіцерів-прикордонників готовності до фізичного самовдосконалення.

Далі, у результаті аналізу науково-педагогічної літератури, зокрема положень про значення активної взаємодії особистості з навколишнім середовищем, активізації особистісного потенціалу з фізичного самовдосконалення через організацію відповідних видів діяльності (Г. Ващенко, К. Роджерс, Г. Селевко, О. Ухтомський та ін.) [1; 4; 7]), про умови психологічної й педагогічної підтримки суспільством

самоактуалізації особистості (О. Діденко, А. Маслоу, В. Сухомлинський) [2; 6], а також з урахуванням практики фахової підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників в умовах ВНЗ визначено такі педагогічні умови підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до фізичного самовдосконалення: підвищення мотивації курсантів до формування готовності до фізичного самовдосконалення через відповідну орієнтацію навчального процесу з фізичної підготовки; спрямованість діяльності курсантів на набуття досвіду фізичного самовдосконалення у процесі навчальних занять та самостійної роботи; формування у курсантів умінь самооцінки й самоконтролю роботи з формування готовності до фізичного самовдосконалення; належна підготовка науково-педагогічного складу до формування у майбутніх офіцерів-прикордонників готовності до фізичного самовдосконалення. Окрім цього, для виконання завдань дослідження було розроблено програму спеціального навчання, що спрямована на формування у вищому військовому навчальному закладі у майбутніх офіцерів-прикордонників готовності до фізичного самовдосконалення.

Далі для вирішення завдань дослідження було організовано та проведено педагогічний експеримент. Метою експерименту було підтвердження справедливості гіпотези про те, що підготовка майбутніх офіцерів-прикордонників до фізичного самовдосконалення буде ефективною за впровадження розроблених педагогічних умов та відповідної програми спеціального навчання.

При цьому відповідно до мети було передбачено:

- перевірити результативність педагогічних умов та програми формування у майбутніх офіцерів-прикордонників готовності до фізичного самовдосконалення;
- впровадити програму спеціального навчання, що спрямована на формування готовності до фізичного самовдосконалення майбутніх офіцерів-прикордонників;
- здійснити педагогічний аналіз отриманих результатів, уточнити основні педагогічні умови формування готовності до фізичного самовдосконалення;

- розробити методичні рекомендації викладацькому складу щодо підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до фізичного самовдосконалення.

Формувальний етап педагогічного експерименту щодо підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до фізичного самовдосконалення було проведено з вересня 2012 до червня 2013 року в Національній академії Державної прикордонної служби імені Б. Хмельницького. У цьому етапі педагогічного експерименту взяли участь 194 курсанти 2 курсу факультету правоохоронної та оперативно-розшукової діяльності (напрямок підготовки “Правоохоронна діяльність та правознавство”) і факультету охорони та захисту державного кордону (напрямок підготовки “Охорона та захист державного кордону”), а також 11 науково-педагогічних працівників, серед яких професори, доценти, старші викладачі та викладачі кафедри особистої безпеки і кафедри педагогіки та психології.

Перед розподілом учасників формувального етапу експерименту (з курсантів 2-го курсу факультету правоохоронної та оперативно-розшукової діяльності (напрямок підготовки “Оперативно-розшукова діяльність і право”) й факультету охорони та захисту державного кордону (напрямок підготовки “Охорона та захист державного кордону”) на контрольну та експериментальну групи було проведено дослідження, яке засвідчило, що переважна більшість курсантів (близько 20,93 % осіб) має низький, допустимий – майже 29,06 %, середній – майже 36,04 % рівні сформованості готовності до фізичного самовдосконалення. Лише близько 13,95 % курсантів мали високий рівень сформованості готовності до фізичного самовдосконалення. Після цього всіх курсантів було розподілено на дві групи: експериментальну (98 чол.) і контрольну (96 чол.). За якісними характеристиками та рівнем сформованості готовності до фізичного самовдосконалення курсанти експериментальної та контрольної груп суттєво не відрізнялися.

В експериментальній групі навчання було побудовано відповідно до запропонованих педагогічних умов формування у майбутніх офіцерів-прикордонників готовності до фізичного самовдосконалення та програми спеціального навчання. На відміну від експериментальної

групи, у контрольній групі навчання проводилося за традиційними методиками, викладачі не надавали спеціальної уваги формуванню у курсантів готовності до фізичного самовдосконалення. Курсантів цієї групи викладачі не орієнтували на необхідність формування готовності до фізичного самовдосконалення.

При організації формувального етапу педагогічного експерименту ми використовували теоретичні й практичні положення щодо методології соціально-педагогічних досліджень (Ю. Бабанський, О. Сидоренко, М. Скаткін, З. Слєпкань, В. Шейко) та ін. Важливими для нашої роботи були також концептуальні положення щодо ролі фізичної культури та фізичного виховання (Г. Ващенко [1], І. Боберський, Е. Жарський, С. Гайдучок, В. Сухомлинський [6], О. Тисовський та ін.), основні положення сучасних гуманістично-орієнтованих концепцій фізичної культури й фізичного виховання (В. Бальсевич, В. Видрін, Ю. Ніколаєв, С. Філь та ін.). Окрім цього, було враховано концептуальні положення теорії діяльності та розвитку особистості (Л. Віготський, В. Давидов, О. Леонт'єв, С. Рубінштейн та ін.), теорії особистісно-орієнтованого підходу до організації навчального процесу (І. Бех, Г. Селевко та ін.), дослідження психолого-педагогічних умов навчання військовослужбовців (В. Афонін, В. Барков, Г. Заярнін, О. Масленко, С. Максименко, Ю. Резніков та ін.).

Перед початком експериментальної роботи ми провели консультації та інструктаж із викладачами щодо особливостей підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до фізичного самовдосконалення, напрямків роботи щодо підвищення у курсантів мотивації до фізичного самовдосконалення, специфіки формування умінь та навичок самоосвітньої та самовиховної діяльності із фізичного самовдосконалення. Окрім цього, з викладачами ми провели спеціальний навчальний семінар “Фізичне самовдосконалення та формування у майбутніх офіцерів-прикордонників готовності до фізичного самовдосконалення”.

Роботу з формування у курсантів готовності до фізичного самовдосконалення ми проводили при вивченні навчальної дисципліни “Фізична підготовка”. Для проведення дослідно-експериментальної

роботи було розроблено програму спеціального навчання, що спрямована на формування у майбутніх офіцерів-прикордонників готовності до фізичного самовдосконалення. Відповідно до програми всі педагогічні дії ми проводили з урахуванням механізмів формування готовності до фізичного самовдосконалення (через концепцію поетапного формування навичок фізичного самовдосконалення) та можливостей навчального процесу, зокрема щодо змісту, організації, методів навчання, а також вимог до методичної підготовки викладача.

Формування готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до фізичного самовдосконалення здійснювалося на інформаційному, процесуальному та корективному етапах. Зокрема на інформаційному етапі основним завданням було формування мотивації майбутніх офіцерів-прикордонників до фізичного самовдосконалення. На цьому етапі ми звертали увагу на формування мотиваційно-особистісного та пізнавально-інформаційного компонентів готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до фізичного самовдосконалення. Основною формою навчання на цьому етапі були міні-лекції та інформаційні повідомлення.

На процесуальному етапі основну увагу ми звертали на становлення пізнавально-інформаційного та операційно-діяльнісного компонентів готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до фізичного самовдосконалення. Це період цілеспрямованого формування готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до фізичного самовдосконалення через надання їм необхідних знань, формування вмінь, навичок, прийомів самоосвіти та фізичного самовиховання.

На корективному етапі ми здійснювали аналіз і корекцію готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до фізичного самовдосконалення у навчально-пізнавальній та практичній діяльності. Основними формами навчання були консультації та самостійні заняття. При цьому велику увагу ми звертали на операційно-діяльнісний компонент, зокрема рефлексію курсантами свого фізичного самовдосконалення, уміння оцінювати роботу з формування готовності до фізичного самовдосконалення.

Під час педагогічного експерименту з формування у курсантів готовності до фізичного самовдосконалення було упроваджено

відповідні педагогічні умови та програму спеціального навчання. Програма передбачала посилену увагу до вибору відповідної системи педагогічних засобів, насамперед змісту, методів, організаційних форм, забезпечення відповідних відносин між суб'єктами навчального процесу, організації самостійної роботи курсантів з опанування проблематики фізичного самовдосконалення, формування професійних якостей курсантів, їх умінь та навичок фізичного самовдосконалення.

Дієвість запропонованих педагогічних умов та програми спеціального навчання, що спрямована на формування у вищому військовому навчальному закладі у майбутніх офіцерів-прикордонників готовності до фізичного самовдосконалення підтвердив формувальний експеримент. Аналіз результатів дослідження засвідчив, що кількісні та якісні зміни, які виявлено у курсантів експериментальної групи за відповідними критеріями та показниками, показали позитивну динаміку. Якщо на початку формувального етапу експерименту в експериментальних групах великою була частка курсантів з низьким та допустимим рівнем сформованості готовності до фізичного самовдосконалення (59,18 %), то наприкінці експерименту вона зменшилась до 23,46 % (у контрольній групі відповідно з 58,33 % до 54,15 %). Помітно зросла в експериментальній групі кількість курсантів із оптимальним рівнем готовності до фізичного самовдосконалення – з 11,22 % до 28,57 % (у контрольній групі – з 12,50 % до 14,58 %). Відповідна математична обробка результатів формувального експерименту підтвердила гіпотезу дослідження.

За результатами проведеного дослідження розроблено методичні рекомендації щодо підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до фізичного самовдосконалення. Зокрема рекомендується використовувати системний, особистісно-діяльнісний та аксіологічний підходи, а також дотримуватися загальних та специфічних принципів формування у майбутніх офіцерів-прикордонників готовності до фізичного самовдосконалення. Важливе значення має також впровадження програми спеціального навчання, що спрямована на формування у вищому військовому навчальному закладі у майбутніх офіцерів-прикордонників готовності до фізичного самовдосконалення та містить мотиваційно-цільовий, інформаційно-змістовний, організаційно-мето-

дичний та аналітико-корективний блоки, відповідна орієнтація навчального процесу з фізичної підготовки для підвищення мотивації курсантів до формування готовності до фізичного самовдосконалення, а також спрямованість діяльності курсантів на набуття досвіду фізичного самовдосконалення у процесі навчальних занять та самостійної роботи та ін.

Висновки. Результати проведеного дослідження засвідчили якісні позитивні зрушення, що відбулися в структурних компонентах готовності до фізичного самовдосконалення у курсантів експериментальної групи порівняно з курсантами контрольної групи. Статистичну значущість виявлених у результаті аналізу змін у рівнях сформованості у курсантів готовності до фізичного самовдосконалення підтверджено відповідною математичною обробкою отриманих даних. Емпіричне значення критерію Фішера на рівні значущості $p \leq 0,05$ підтвердило, що таким чином педагогічні умови проявили себе в експериментальній групі. Цим самим під час педагогічного експерименту доведено, що рівень готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до фізичного самовдосконалення можна підвищити через впровадження відповідних педагогічних умов та програми спеціального навчання.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є удосконалення методичного забезпечення формування у майбутніх офіцерів-прикордонників готовності до фізичного самовдосконалення, розробка програми формування готовності до фізичного самовдосконалення у слухачів вищих військових навчальних закладів у позанавчальній діяльності; обґрунтування основних напрямків формування готовності до фізичного самовдосконалення курсантів військових ВНЗ у системі фахової підготовки та на початкових етапах їхнього професійного становлення.

Список використаної літератури

1. Ващенко Г. Г. Тіловиховання як засіб виховання волі і характеру / Г. Г. Ващенко. – Мюнхен : Авангард, 1956. – 54 с.
2. Діденко О. В. Педагогічне керівництво професійним самовдосконаленням майбутніх офіцерів у процесі викладання педагогічних дисципліни / О. В. Діденко // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія : Педагогіка. – 2002. – № 7. – С. 56–58.

3. Дьяченко М. И. Психологическая готовность / М. И. Дьяченко, А. А. Кандыбович. – М. : Наука, 1986. – С. 49–52.
4. Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека. – М. : Прогресс, 1994. – 48 с.
5. Сафин А. Д. Мотивация профессионального самосовершенствования офицеров и психолого-педагогические условия ее развития / А. Д. Сафин. – Хмельницкий : Издание Академии ПВУ, 1995. – 44 с.
6. Сухомлинський В. О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості / В. О. Сухомлинський // Вибр. твори : в 5 т. – К. : Рад. шк, 1976. – Т. 1. – 654 с.
7. Ухтомский А. А. Доминанта / А. А. Ухтомский. – СПб. : Питер, 2002. – 448 с. – (Серия “Психология-классика”).
8. Діденко О. В. Методичні рекомендації щодо підготовки майбутніх медиків до професійного самовдосконалення / О. В. Діденко, Л. В. Дудікова // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України [Електронний ресурс] : електрон. наук. фах. вид. – 2010. Вип. 1. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Vnadps/2010_1/10dovmps.pdf. – Заголовок з екрана.

Рецензент – кандидат педагогічних наук, доцент Дем'янюк Ю. А.

Гньдюк А. П. Результаты экспериментальной проверки программы и педагогических условий подготовки будущих офицеров-пограничников к физическому самосовершенствованию

В статье проанализированы результаты экспериментальной проверки программы и педагогических условий подготовки будущих офицеров-пограничников к физическому самосовершенствованию, раскрыты методические рекомендации по формированию у курсантов этого важного профессионально личностного свойства.

Ключевые слова: *готовность к физическому самосовершенствованию, условия, рекомендации, офицеры-пограничники, программа.*

Gnydiuk O. Results of Experimental Checking of a Programme and Pedagogical Conditions of Preparation of Future Border Guard Officers for Physical Self-Improvement

The article reveals the meaning of physical training for the personnel of The State Border Guard Service of Ukraine, because it is the basis of high ef-

iciency, improves the stability of a body against the influence of unfavorable factors of operative service activity, allows to decrease sicknesses, promotes full-length service. Appropriate physical training of border guards and their preparedness for physical self-improvement provides the essential improvement of performing objectives of border protection effectively.

Physical development and preparedness for physical self-improvement is an important factor of improvement the effectivity of studying and professional development of future border guard officers in appropriate organization of studying process in law-enforcement educational establishments. That's why it is important nowadays to create conditions, which would supply the forming of the habit of future border guard officers to be physically active the whole life, otherwise to have the high level of preparedness for physical self-development.

The content and the structure of preparedness of future border guard officers is determined by features of their professional activity and the demands of guiding documents to their physical preparedness. In our time border guard officer should possess the necessary set of movement skills, physical and psychological qualities, should be able to endure tough physical exercises without decreasing professional efficiency in conditions of everyday protecting the state border, and, when it is necessary, counteracting terroristic attack or fighting.

Methodical recommendations of preparation future border guard officers for physical self-development were designed after the results of the research. Implementation of special studying programme, which is implemented on forming the preparedness for physical self-development of future border guard officers in higher military educational establishment. It contains motivationally-aimed, informational-contextual, organizational-methodical and analytically-corrective blocks, appropriate orientation of studying process of physical training for improving the motivation of cadets to forming the preparedness to physical self-improvement, and also orientational activity of cadets on getting experience of physical self-development in process of studying and self-preparation etc.

Results of the research revealed positive changes, which have happened in structural components of preparedness to physical self-development in

group of cadets of experimental group in comparison with cadets of a control group. It has been proved during the pedagogical experiment, that the level of preparedness of future border guard officers to physical self-development may be improved after implementation of necessary pedagogical conditions and special studying programme.

Keywords: *readiness for the physical self-improvement, condition, recommendations, border guard officers, program.*